

KESKKONNAAMET

Väino Haab
volikogu esimees
Jõelähtme Vallavolikogu
kantselei@joelahtme.ee

Teie 17.11.2023 nr 7-10/4993-4

Meie 15.12.2023 nr 6-3/23/9166-49

**Vastuskiri Jõelähtme Vallavolikogu seisukohtadele
Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri
rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva
keskkonnamõju hindamise aruande kohta**

Austatud Väino Haab

Esitasite Keskkonnaametile Jõelähtme Vallavolikogu seisukohad avalikul väljapanekul olnud Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) aruande kohta¹.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 21 ja § 17 lg 2 kohaselt teeb juhtekspert või eksperdirühm juhteksperti juhtimisel koos arendajaga KMH aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal aruande kohta tehtud ettepanekute ja vastuväidete alusel aruandes vajalikud parandused ja täiendused, selgitab ettepanekute ja vastuväidete arvestamist või põhjendab arvestamata jätmist ning vastab esitatud küsimustele. Seega vastab Teie ettepanekutele ja küsimustele juhtekspert koos arendajaga. Kuna aga Teie kirja punkt 3 ja selle alapunktid² olid suunatud Keskkonnaametile, siis nende osas toome omapoolsed vastused alljärgnevalt:

1. Punktis 3.1 tõite välja: „16.06.2023 kirja punktis 3 on Jõelähtme vald tõstatanud küsimused seonduvalt Maardu III uuringuruumi territooriumile kavandatava karjääri korrastamisega. Oleme seisukohal, et tegemist on olulise teemaga, mida tuleb KMH aruande projektis põhjalikumalt käsitleda. Seda eriti olukorras, kus
 - 1) Maardu III uuringuruumi territooriumil lubjakivi kaevandamine ning karjääri korrastamine peaksid toimuma paralleelselt ning
 - 2) on ilmne, et Maardu III uuringuruumi territooriumile rajatava karjääri korrastamine KMH aruande projektis sätestatud viisil, mille kohaselt tuleb uuringuruumi põhjaosa korrastada põllumaaks, eeldab täitematerjalide väga olulises mahus vedu uuringuruumi territooriumile. Sellega kaasneb märkimisväärne keskkonnamõju, mida tuleks analüüsida koosmõjus kaevandamise keskkonnamõjuga.“

Keskkonnaamet jääb oma 07.07.2023 kirjas toodud seisukohtade juurde, et selline karjääri korrastamise täpsusaste ja selle mõjude hindamine nagu on Jõelähtme Vallavolikogu 16.06.2023 kirja punktides 3.1 ja 3.2 välja toodud, ei ole asjakohane ja väljub KMH raamidest. Keskkonnaamet on jätkuvalt seisukohal, et KMH aruandes (ptk-s 5.4) on piisava põhjalikkusega korrastamise teemat hinnatud. KMH aruandes on välja toodud erinevad korrastamise alternatiivid ning aruanne

¹ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 17.11.2023 nr 6-3/23/9166-41 all.

² Käsitlevad Keskkonnaameti 07.07.2023 kirjas nr 6-3/23/9166-16 (edaspidi 07.07.2023 kiri) toodud selgitusi, miks ameti hinnangul Jõelähtme Vallavolikogu 16.06.2023 kirjas nr 7-9/2770-3 (edaspidi 16.06.2023 kiri) toodud teatud märkused asjakohased ei olnud.

teeb ettepaneku ammendunud karjäärialade võimalikult kiireks ja osaliseks ehk etapiviisiliseks korrastamiseks, vähendades sellega keskkonnamõju ajalist ja ruumilist ulatust, olles kasulik kõikidele osapooltele. Tuletame veelkord meelde, et kavandatava tegevuse eesmärk on Maardu lubjakivimaardlas asuva Maardu III uuringuruumi piirides lubjakivikarjääri avamine ja ehituslubjakivi kaevandamine ning KMH eesmärk on välja selgitada, millistel tingimustel ja millistes piirides on kaevandamine Maardu III uuringuruumis võimalik.

Kaevandamisega rikutud maa korrastamiseks on ette nähtud omaette menetlus. Kaevandamisega rikutud maa korrastatakse korrastamisprojekti alusel, mille koostamisel lähtutakse Keskkonnaameti, kohaliku omavalitsuse ja maaomaniku poolt esitatud tingimustest. Keskkonnaamet annab nõusoleku korrastamisprojekti rakendamiseks (maapõueseadus § 81). Pealmaakaevandamisega rikutud maa korrastamise korral suuremal kui 25 ha suurusel alal korral tuleb Keskkonnaametil anda ka KMH vajalikkuse eelhinnang ning vajadusel algatada KMH (KeHJS § 6 lg 2 p 2, Vabariigi Valituse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 3 p 12). Eeltoodud menetluse käigus saab karjääri korrastamise täpsemad lahendusega kaasnevad mõjud läbi analüüsida.

Samuti on oluline siinkohal ka asjaolu, et KMH käigus on hinnatud mõjusid tegevuse maksimaalsele mahule. Tegelikuses ei ole üldse veel teada, mis mahus kavatseb arendaja keskkonnamõju taotluse maavara kaevandamiseks esitada ning kas ja millises mahus saab Keskkonnaamet keskkonnamõju anda. Seega on niivõrd täpsete korrastamisega kaasnevate mõjude hinnangute andmise nõudmine ennatlik.

2. Punktis 3.2 tõite välja, et ei nõustu Keskkonnaameti 07.07.2023 kirjas toodud selgitustega teie 16.06.2023 kirja punktide 5.1 ja 5.3 mitteametlikult toodi punkti 5.1 all välja: „Sellest johtuvalt teeb Jõelähtme Vallavolikogu ettepaneku täiendada KMH aruande projekti, pakkudes välja, milliseid liikluskorraldusvahendeid ja millises asukohas kasutades oleks võimalik luua eeldused selleks, et karjäärilist väljuvad või karjääri saabuvad raskeveokid ei läbiks tiheasutusalasid (Maardu linna, Saha küla, Loo alevikku, Lagedi alevikku, Kostivere alevikku, Aruküla alevikku ja Maardu küla).“ Ning punkti 5.3 all: „Seega teeb Jõelähtme Vallavolikogu ettepaneku täiendada KMH aruande projekti analüüsiga selle kohta, kes, millal ja milliste rahaliste vahendite arvelt ehitab välja Maardu III uuringuruumi territooriumile kavandatavale karjäärile juurdepääsuks sobilikud teed ning jalakäijate ja kergliiklejate paremat ohutust tagavad kergliiklusteed ning millega on tagatud, et Maardu III uuringuruumis ei alustata kaevandamist ettevalmistatavate tööde teostamist ja/või ehituslubjakivi kaevandamist enne seda, kui sõiduteed ja kergliiklusteed on välja ehitatud.“

Keskkonnaamet jääb oma 07.07.2023 kirjas toodud seisukohtade juurde, et piirangute seadmine riigimaanteede kasutamisele ja liikluskorraldusvahendite loomine väljub KMH raamidest. Samuti finantseerimise teemad, et kes rahastab riigiteede äärde või riigiteedele uute rajatiste rajamise, ei ole KMH ülesanne. KMH ja keskkonnamõju menetlustega ei saa selliseid küsimusi lahendada ja reguleerida. KMH eesmärk on hinnata mõju looduskeskkonnale ja looduskeskkonnale avalduva mõju kaudu ka mõju inimesele. Keskkonnaamet keskkonnamõju andmisel väljaspool mäeeraldise piire tingimusi ja piiranguid anda ei saa. Riigiteede äärde või riigiteedele uute rajatiste ehitamise ja rahastamise küsimused tuleb arendajal, kohalikul omavalitsusel ja Transpordiametil omavahelises koostöös kokku leppida ja lahendada.

Keskkonnaamet märgib, et võrreldes tavapärase KMH praktikaga Eestis on Maardu III uuringuruumis lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva KMH aruanne koostatud palju põhjalikumalt haarates mõjude hindamisse valdkondi, mis tavapäraselt KMH raamidest välja jäävad (sh põhjalik mõjude hindamine erinevate karjäärilist sisse- ja väljaveo teede kvaliteedile ja ohutuse teemad). Seega ei nõustu Keskkonnaamet Jõelähtme Vallavolikogu kriitikaga, et vastavad hinnangud on ebapiisavad.

3. Punktis 3.3 tõite välja: „16.06.2023 kirja punktis 13 on toodud esile, et väga puudulikult on Maardu III uuringuruumi KMH aruande projektis käsitletud Jõelähtme valla ja kohaliku kogukonna huvidega seonduvat. Vastuseks sellele on Keskkonnaamet 07.07.2023 kirjas leidnud, et märkus ei olevat asjakohane, kuna väljuvat KMH täpsusastmest ja eesmärgist. Keskkonnaameti selline lähenemine on ilmselgelt väär.“

Keskkonnaamet jääb samale seisukohale, mis on toodud 07.07.2023 kirjas. Keskkonnaameti hinnangul ei ole antud märkus jätkuvalt asjakohane ning see väljub KMH täpsusastmest ja eesmärgist. KMH aruande peatüki 6.18 alapeatükkides ja lisa 7 on põhjalikult analüüsitud kavandatava tegevuse inimese tervisele, heaolule ja varale. Samuti ei too KeHJS § 20 ja keskkonnaministri 01.09.2017 määrus nr 34 „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“ kohustust ja vajadust KMH aruandes käsitleda kavandatava tegevuse negatiivse mõju kompenseerimist kohalikule omavalitsusele ja kogukonnale. Keskkonnaameti hinnangul on tegemist teemaga, mida arendaja, kohalik omavalitsus ja kohalikkogukond peaksid omavahel arutama ja võimalikud lahendused leidma. Samuti pole kohalik omavalitsus selgitanud, millistest seadusesätetest tulenevalt on Keskkonnaameti lähenemine väär.

Lisaks on punktis 3.3 kirjas: „Maardu III uuringuruumi KMH aruande projekti leheküljel 230 on toodud esile: „Karjääri avamisega seotud informatsioon omab ilmselt piirkonna elamumaa ja eluruumide hinnale pigem negatiivset mõju, kuna turul kujuneva hinna puhul arvestatakse karjääriga kaasnevaid võimalikke negatiivseid mõjusid. Sealjuures ei pruugi turu käitumine (st hinna kujunemine) olla ratsionaalne ehk ei pruugi lähtuda tegelikest mõjudest, vaid olla emotsionaalne. Samas on Maardu III lubjakivikarjääri võimalik avamine olnud fikseeritud juba palju aastaid ning seetõttu ei tohiks see olla piirkonna elanikele ja kinnisvaraturu osalistele uudiseks ja senist olukorda oluliselt muutvaks asjaoluks.“ Jääb arusaamatuks, kus, millises dokumendis, on olnud Maardu III lubjakivikarjääri avamine fikseeritud juba palju aastaid ja milline peaks olema sellise väidetava fikseerituse õiguslik tähendus.“

Antud küsimusele on kõige õigem vastus anda KMH aruande koostajal.

4. Punktis 3.4. tõite välja: „Samuti on 16.06.2023 kirja punktides 10 ja 11 tõstatatud küsimused igati asjakohased.“ 16.06.2023 kirja punktis 10 oli kirjutatud: „Leiame, et KMH aruande projektis sisalduv maavara kasutamise otstarbekuse analüüs on puudulik. Lahti on jäetud mõtestamata loodusvarade säästliku kasutamise põhimõtte. Jõelähtme Vallavolikogu hinnangul tuleks ühelt poolt analüüsida, kui suured on Harju maakonna ehituslubjakivi varud ja kui pikaks ajaks me soovime, et ehituslubjakivi maavarana jätkuks. On ilmne, et maavara kasutamise säästlikkus ei saa olla samatähenduslik kui võimalikult intensiivne maavara kasutamine. Samuti on jäetud käsitlemata, millist mõju ehituslubjakivi varustuskindlusele hakkab avaldama see, kui Paldiskis asutakse ehitama pumphüdroakumulatsioonijaama ning selle käigus kaevandatakse välja väga suurtes kogustes graniiti. Analüüsimata on jäetud ka see, millisel viisil võiks vajadus ehituslubjakivi järele ajas muutuda. Näiteks, kas johtuvalt Euroopa 2050 strateegia ellu viimisest on näha ette autoliikluse vähenemist ning sellest tingitult ka teede-ehituse vähenemist. Seega leiab Jõelähtme Vallavolikogu, et KMH aruande projekti tuleks täiendada maavara kasutamise otstarbekuse analüüsi osas.“

Keskkonnaameti hinnangul ei ole antud märkus jätkuvalt asjakohane. Taaskord peame tähelepanu juhtima kavandatava tegevuse ja KMH eesmärgile. KMH aruande peatükides 3.1 ja 6.9.2 on varustuskindluse teemat põhjalikult selgitatud ning põhjendatud miks lubjakivikarjääri avamise planeerimine Maardu III uuringuruumis on põhjendatud ja vajalik. Vallavolikogu kirja punktis 10 toodud kaalutlused on pigem otsitud ning nende käsitletud ei annaks otsustajale keskkonnaloa andmise osas otsuse tegemiseks sisu juurde. Samuti juhime tähelepanu, et Paldiski pumphüdroakumulatsioonijaama ehituse käigus väljatav materjal ei ole sama ja samade omadustega, mida soovitakse Maardu III uuringuruumis kavandatavas karjääris väljata.

16.06.2023 kirja punktis 11 leidis Jõelähtme Vallavolikogu, et KMH aruande projekti tuleks täiendada analüüsiga teiste sarnaste karjäärade ja nendest johtuvate keskkonnamõjude osas. Keskkonnaameti hinnangul ei ole ka see märkus jätkuvalt asjakohane. Seega kordame oma vastust

ja juhime tähelepanu, et midagi saaks võrrelda ja võrdlus oleks usaldusväärne ja see annaks sisulist väärtust, siis tuleks kogu tegevus viia samadele alustele. See tähendab, et looduslikud tingimused, kaevandatav maavara, kaevandamise tehnoloogiad ja masinad, põhjavee veekihid jne peaksid olema samasugused. Iga karjäär ja ala on aga niivõrd erinevad, et teiste karjääride näidete alusel põhjapanevaid järeldusi teha ei ole asjakohane ja see ei anna sisuliselt väärtust juurde. Nendel põhjustel pole Keskkonnaameti hinnangul jätkuvalt asjakohane nõuda niivõrd detailset karjääride võrdlus nagu vallavolikogu välja on toonud. Tegemist oleks juba omaette laiahaardelise uurimistööga, mis läheb ainult Maardu III uuringuruumi KMH piiridest välja ja seda on näha ka Jõelähtme Vallavolikogu enda 16.06.2023 kirjas toodud seisukohast: „*Leiame, et selline taustateave on seotud asutustele ja üldsusele vajalik, seda mitte üksnes Maardu III uuringuruumi puhul vaid ka teiste (suur)karjääride kavandamisel.*“

Juhime Jõelähtme Vallavolikogu tähelepanu asjaolule, et ei ole asjakohane, põhjendatud ega õiglane nõuda erinevaid laiaulatuslikke ja detailseid uuringuid terve Jõelähtme valla territooriumil ühelt ettevõttelt, kes soovib konkreetset alal ühte konkreetset tegevust teha (antud juhul lubjakivikarjääri rajada ja seal lubjakivi kaevandada). Lisauuringud peavad olema õigustatud ja põhjendatud. Lisauuringud on õigustatud kui selleks vajalike andmete puudumine või kvaliteet ei võimalda kavandatava tegevuse võimalikke negatiivseid tagajärgi piisava usaldusväärseusega prognoosida. KMH aruandest seda aga järeldada ei saa.

Oluline on siinkohal veel välja tuua, et koostamisel on Harju maakonna maavarade teemaplaneering, mille eesmärgiks on luua selgus, kus paiknevad Harjumaa maavarad ja millistel tingimustel neid uurida ja kaevandada tohib. Seega sellist taustateavet, mida Jõelähtme Vallavolikogu on oma 16.06.2023 kirjas välja toonud, on võimalik edaspidi leida nimetatud teemaplaneeringust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: Aadu Niidas, OÜ Inseneribüroo STEIGER OÜ, aadu@steiger.ee; Limestone Factories of Estonia OÜ, paekivi@limestone.ee

Egle Smith 5697 0213
egle.smith@keskkonnaamet.ee